

Herbestemming & hergebruik

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

Rouveen, Oude Rijksweg 717

Gemeente Staphorst (OV)

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

Rouveen, Oude Rijksweg 717

Gemeente Staphorst (OV)

Projectnummer 2022-0560

8 december 2022

In opdracht van Vestus bouwadvies

Versie 2.0 definitief

Lycens Archeologisch Rapport 176

ISSN 2772-8900

Auteur

L. Soetens/ A.M. Bakker

Senior KNA Archeoloog

l.soetens@lycens.nl

M 06 820 639 04

Autorisatie

A.M. Bakker

Senior KNA Prospector

a.bakker@lycens.nl

M 06 828 989 39

Status bevoegde overheid: goedgekeurd door gemeente of diens adviseur het Oversticht op 30-11-2022

Inhoud

Administratieve gegevens.....	4
Locatie gegevens.....	5
Samenvatting resultaten	6
1. Aanleiding voor het onderzoek.....	8
1.1. Onderzoekskader.....	8
1.2. Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie.....	11
1.3. Begrenzing onderzoeks- en plangebied	11
1.3.1. Begrenzing plangebied.....	11
1.3.2. Begrenzing onderzoeksgebied.....	12
1.4. Doel van het onderzoek.....	12
1.5. Onderzoeksvragen.....	12
2. Bureauonderzoek	13
2.1. Aardwetenschappelijke gegevens.....	13
2.2. Bekende archeologische waarden.....	17
2.3. Archeologie	20
2.4. Historische waarden / bouwhistorisch onderzoek.....	20
2.5. Bekende verstoringen.....	23
2.6. Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel.....	23
3. Resultaten veldonderzoek.....	25
3.1. Beschrijving onderzoeksmethode	25
3.2. Beschrijving onderzoeksresultaten	26
4. Conclusie en aanbevelingen	27
4.1. Conclusies	27
4.2. Beantwoording onderzoeksvragen.....	27
4.3. Selectieadvies	27
Bijlage 1 Paleogeografische kaart.....	30
Bijlage 2 Boorbeschrijvingen.....	31

Administratieve gegevens

Projectnaam	Rouveen, Oude Rijksweg 717		
Projectcode	2022-0560		
Type onderzoek	Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)		
ARCHIS zaakidentificatie	5297874100		
Projectleider	A.M. Bakker Senior KNA Archeoloog		
Contact	T: 0541 570 730 M: 06-828 989 39 E: a.bakker@lycens.nl		
Opdrachtgever	Vestus bouwadvies		
Contact	Erwin Tuin T: 06 206 872 68 E: info@vestus.nl		
Bevoegde overheid	Gemeente Staphorst S. Dijkstra, beleidsmedewerker cultureel erfgoed Binnenweg 26 7951 DE Staphorst T: 0522 467 400		
Namens deze	Het Oversticht O. Satijn, regioarcheoloog Postbus 531 8000 AM Zwolle T: 038-4213257 M: olaf.satijn@hetoversticht.nl		
Uitvoering onderzoek	September 2022		
Beheer en locatie documentatie	Lycens BV en e-depot		
Illustraties	Auteur(s) tenzij anders vermeld		
Medewerkers	A.M. Bakker	Lycens	62446963
	L. Soetens	Lycens	17783641

Locatie gegevens

Projectnaam	Rouveen, Oude Rijksweg 717
Plaats	Rouveen
Gemeente	Staphorst
Provincie	Overijssel
Kaartblad	21 G
Kadastrale gegevens	SHT02-AN-614
Coördinaten	X: 209.817/ Y: 512.262
Oppervlakte	Circa 2022 m2
NAP-hoogte maaiveld	Circa 0,35 m +NAP

Samenvatting resultaten

Plangebied	Zie Afb. 1	
Aanleiding	Het onderzoek vindt plaats in het kader van een bestemmingsplanwijziging.	
Vraagstelling	Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen? Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten? Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten? Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?	
Aardwetenschappelijke gegevens	Geologie	Formatie van Boxtel, laagpakket van Wierden
	Geomorfologie (Afb. 4)	Code M53. Vlake van ten dele verspoelde dekzanden of löss
	AHN3 (Afb. 5)	Op de AHN is duidelijk te zien dat het plangebied op de overgang van het lager gelegen veengebied naar een hoger gelegen dekzandwieling ligt, in een vlakte. In de noordoosthoek van het plangebied is een lager gelegen deel waargenomen.
	Bodem (Afb. 6)	Codes pZn21 Gooreerdgronden, leemarm en zwak lemig fijn zand en vWz moerige eerdgronden met een zanddek en een moerige tussenlaag op zand
	Paleogeografie	Met veen bedekt vanaf circa 1500 voor Christus tot 1500 na Christus vanaf dat moment wordt het veen ontgonnen (Bijlage 1)
	DINoloket	Op 50 tot 100 m vanaf het plangebied zijn enkele boringen gezet ten behoeve van bodemkundig onderzoek door BRO. Uit deze boringen komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied een 0,3 tot 0,6 m dikke laag zwak lemig, humeus zand ligt. De laag kan geïnterpreteerd worden als bouwvoor. Onder de bouwvoor ligt een 0,15 - 0,2 m dikke laag veraard veen op dekzand. In het dekzand is geen podzolprofiel waargenomen. ¹
Bekende archeologische waarden	Bewoning in de omgeving van het plangebied is mogelijk vanaf het midden paleolithicum op de hogere delen in het landschap zoals zandruggeten, -duinen en -kopjes, indien deze aanwezig zijn. Vanaf het neolithicum raakt het gebied overdekt met veen waardoor het gebied niet meer geschikt is voor bewoning. Vanaf de late middeleeuwen wordt het gebied ontgonnen en is bewoning weer mogelijk. Rouveen ontwikkelt zich in deze periode als veenontginningsnederzetting. In de omgeving van	

¹ www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens

	het plangebied zijn weinig archeologische vondsten geregistreerd en de op korte afstand van het plangebied uitgevoerde onderzoeken hebben tot nu toe geen archeologische resultaten opgeleverd.
Historische waarden	Het plangebied ligt aan een ontginningslint van waaruit het veengebied is ontgonnen. Op de kadastrale kaart uit 1811 – 1832 is het plangebied onbebouwd. De Oude Rijksweg werd in deze periode aangeduid als Statenleidijk. De naam hangt samen met de ontginningsgeschiedenis: bij de ontginning van dit veengebied werden vanaf een ontginningsbasis sloten gegraven, haaks op deze ontginningsbasis. Dit bevorderde de afwatering, waardoor het veen droger werd. Aan het einde van het ontgonnen blok werd collectief een leidijk aangelegd, waarmee werd voorkomen dat het water uit het hoger gelegen, nog onontgonnen veen in het ontgonnen deel zou wegvloeiën. Wanneer de ontginning de leidijk was genaderd, werd verderop in het veen een nieuwe leidijk aangelegd. De oude werd doorgraven of werd in gebruik genomen als nieuwe ontginningsas. Het huidige Staphorst en Rouveen liggen beide op een voormalige leidijk. Op deze wijze heeft Rouveen zich tenminste drie keer verplaatst
Verwachting	Volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Staphorst ligt het plangebied in een “hoge verwachting voor middeleeuwen en nieuwe tijd bij cultuurhistorisch element of in dorpskern”. Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een middelhoge archeologische verwachting geldt voor de periode midden paleolithicum – neolithicum. In het plangebied geldt een lage verwachting voor de periode bronstijd – vroege middeleeuwen. Het gebied is in deze periode afgedekt door veen en daardoor waarschijnlijk te nat voor bewoning. Voor de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd geldt een middelhoge verwachting voor nederzettingsresten. De ondergrond bestaat uit dekzand. Het oorspronkelijke veenpakket verdwijnt grotendeels in deze tijd. Vergraven restanten in de vorm van een moerige laag of een eerddek kunnen nog resteren.
Methode veldonderzoek	Conform het advies zijn 6 boringen in het plangebied gezet met een maximale diepte van 1,3 m beneden maaiveld. De positie een maaiveldhoogtes van de boringen zijn ingemeten met behulp van GPS (nauwkeurigheid 1 cm). De boringen zijn beschreven conform de NEN 5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB 2.0). De boringen zijn digitaal beschreven.
Resultaten veldonderzoek	Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de top van het dekzand is vergraven of afgetopt. Er is geen bodemvorming aangetroffen. De kans dat in het plangebied een archeologische vindplaats aanwezig is, wordt klein geacht
Selectieadvies en aanbevelingen	Op basis van de resultaten van het hier gerapporteerde onderzoek wordt geadviseerd het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ingreep.

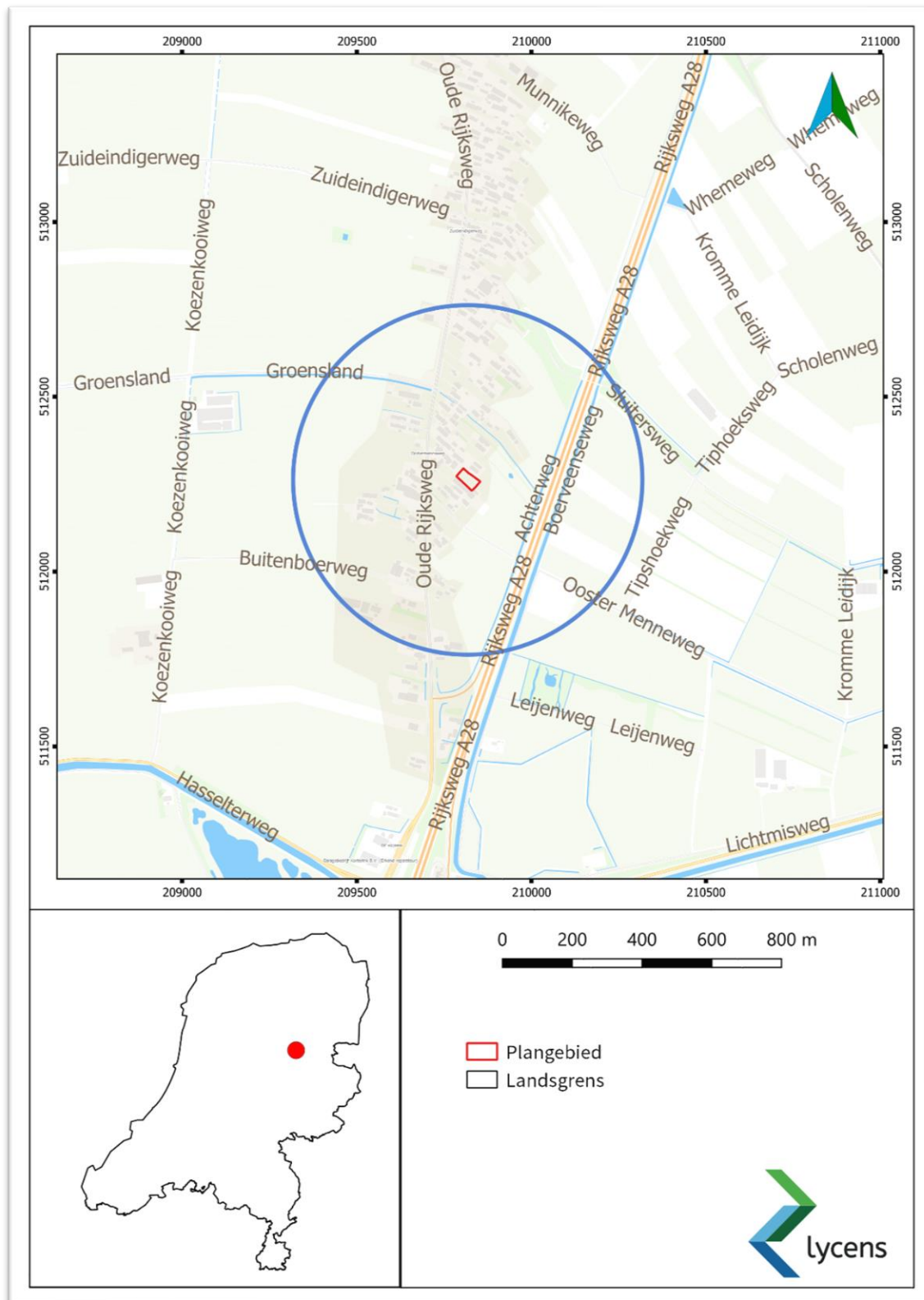
1. Aanleiding voor het onderzoek

1.1. Onderzoekskader

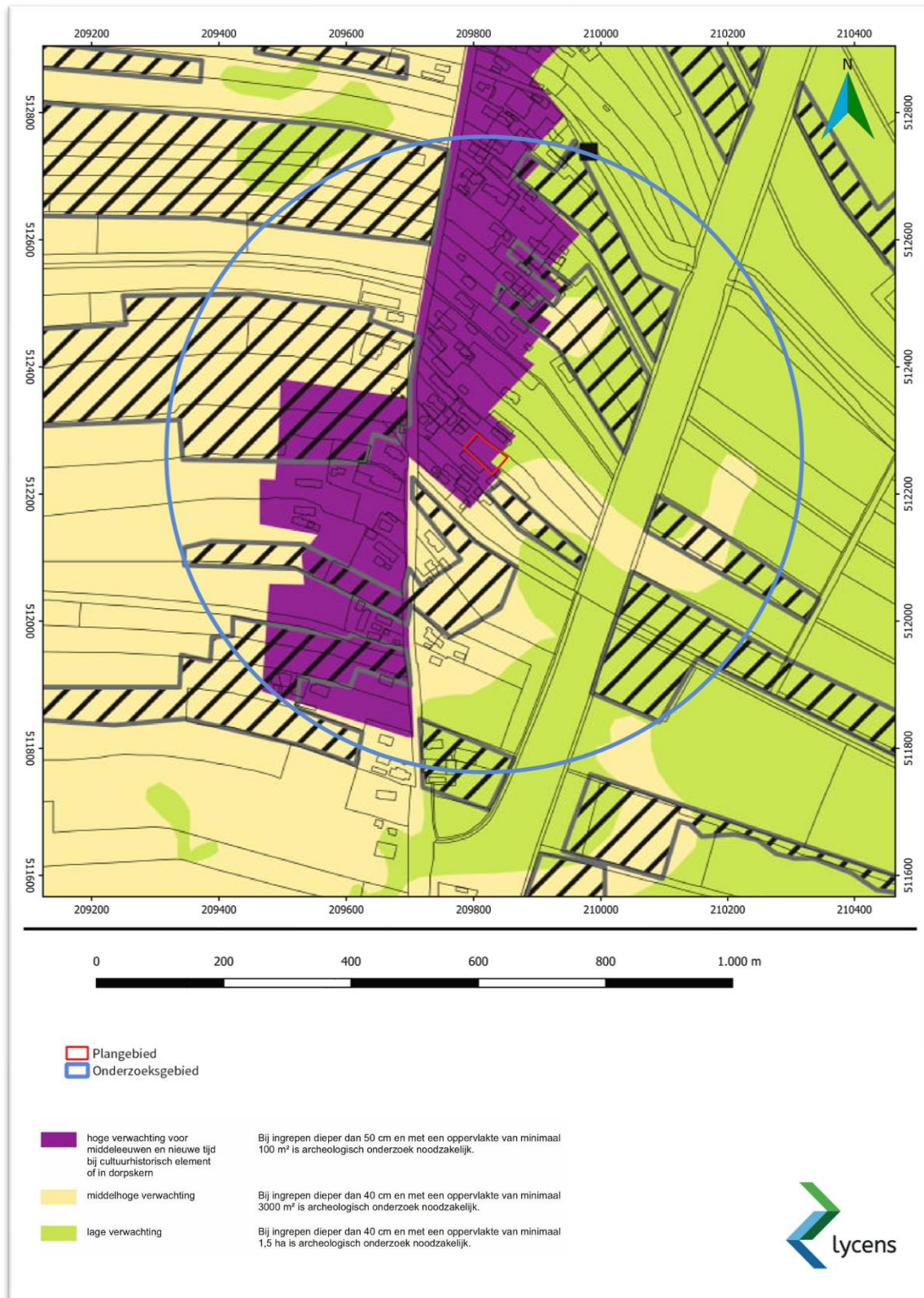
In opdracht van Vestus bouwadvies heeft Lycens een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O, verkennende fase) uitgevoerd met betrekking tot het plangebied Rouveen, Oude Rijksweg 717 (Afb. 1). Het onderzoek vindt plaats in het kader van een bestemmingsplanwijziging. Het plangebied ligt ten zuiden van Rouveen. Ingeklemd tussen de A28 en de Oude Rijksweg en ten noorden van de Achterweg (zie ook § 1.2).

Op de beleidskaart van de gemeente Staphorst valt het plangebied geheel binnen een zone met “hoge verwachting voor middeleeuwen en nieuwe tijd bij cultuurhistorisch element of in dorpskern”. In dit gebied dient, voorafgaand aan ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 0,5 m, archeologisch onderzoek plaats te vinden (Afb. 2).

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1), protocollen BRL SIKB 4002 (Bureauonderzoek) en 4003 (Inventariserend veldonderzoek) en het archeologiebeleid van de gemeente Staphorst en aanvullende eisen en richtlijnen zoals geformuleerd in het voor dit onderzoek opgestelde PvA. Het onderzoek is uitgevoerd in september en oktober 2022.

Afb. 1. Ligging plangebied (bron PDOK).

Afb. 2. Uitsnede van de beleidsadvieskaart van de gemeente Staphorst (bron: Boshoven 2011).

1.2. Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie

Op dit moment is het plangebied in gebruik als grasland. De opdrachtgever heeft het voornemen om achter de boerderij op nr. 717 een dubbele woning te bouwen op basis van het open-plekken beleid (Afb. 1). De ingrepen hebben volgens de opdrachtgever een nog onbekende verstoringsdiepte. De omvang van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 2022 m². In eerste instantie dient de bestemming van agrarisch te worden omgezet naar wonen.²

Afb. 3. Invulling Open Plek (bron achtergrondkaart: Vestus bouwadvies).

1.3. Begrenzing onderzoeks- en plangebied

1.3.1. Begrenzing plangebied

In dit rapport wordt een onderscheid gemaakt tussen het plangebied en het onderzoeksgebied. Met het plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de plannen van de opdrachtgever betrekking hebben. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord door de voorgenomen ingrepen (Afb. 1). Het plangebied bestaat de percelen SHT02-AN-614.

² Quickscan: Open plek achter Oude Rijksweg 717, 11 april 2022

1.3.2. Begrenzing onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te verkrijgen van de eventueel aanwezige archeologische waarden. Het onderzoeksgebied is globaal gedefinieerd als een cirkel met een straal van 500 m rondom het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect. Historische, archeologische en aardwetenschappelijke gegevens uit dit gebied zijn relevant voor het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.

1.4. Doel van het onderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden om en in de omgeving (onderzoeksgebied) van het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied, wat de potentiële aard en omvang van de voorgenomen werkzaamheden zijn en of deze een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde verwachting.

1.5. Onderzoeksvragen

Voor het bureau- en inventariserend onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?
- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten?
- Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten?

2. Bureauonderzoek

2.1. Aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 1 Aardwetenschappelijke gegevens

Geologie ³	Formatie van Boxtel, laagpakket van Wierden
Geomorfologie ⁴ (Afb. 4)	Code M53. Vlake van ten dele verspoelde dekzanden of löss
AHN3 ⁵ (Afb. 5)	Op de AHN is duidelijk te zien dat het plangebied op de overgang van het lager gelegen veengebied naar een hoger gelegen dekzandwelling ligt. Het plangebied ligt in een vlakte. In de noordoosthoek van het plangebied is een lager gelegen deel waargenomen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het verschil in bodemvorming. In het zuidelijke deel ligt een veenpakket waarvan nog een dun moerig pakket resteert en mogelijk daardoor iets hoger ligt dan het oostelijk gelegen niet afgedekte dekzand.
Bodem ⁶ (Afb. 6)	Codes pZn21 Gooreerdgronden, leemarm en zwak lemig fijn zand en vWz moerige eerdgronden met een zanddek en een moerige tussenlaag op zand
Paleogeografie ⁷	Met veen bedekt vanaf circa 1500 voor Christus tot 1500 na Christus vanaf dat moment wordt het veen ontgonnen (Bijlage 1)
DINOloket	Op 50 tot 100 m vanaf het plangebied zijn enkele boringen gezet ten behoeve van bodemkundig onderzoek door BRO. Uit deze boringen komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied een 0,3 tot 0,6 m dikke laag zwak lemig, humeus zand ligt. De laag kan geïnterpreteerd worden als bouwvoor. Onder de bouwvoor ligt een 0,15 -0,2 m dikke laag veraard veen op dekzand. In het dekzand is geen podzolprofiel waargenomen. ⁸

³ Geologische kaart van Nederland 2021 <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>

⁴ Geomorfologische kaart van Nederland 2021 <https://zoeken.cultuureerfgoed.nl>

⁵ <http://www.ahn.nl>

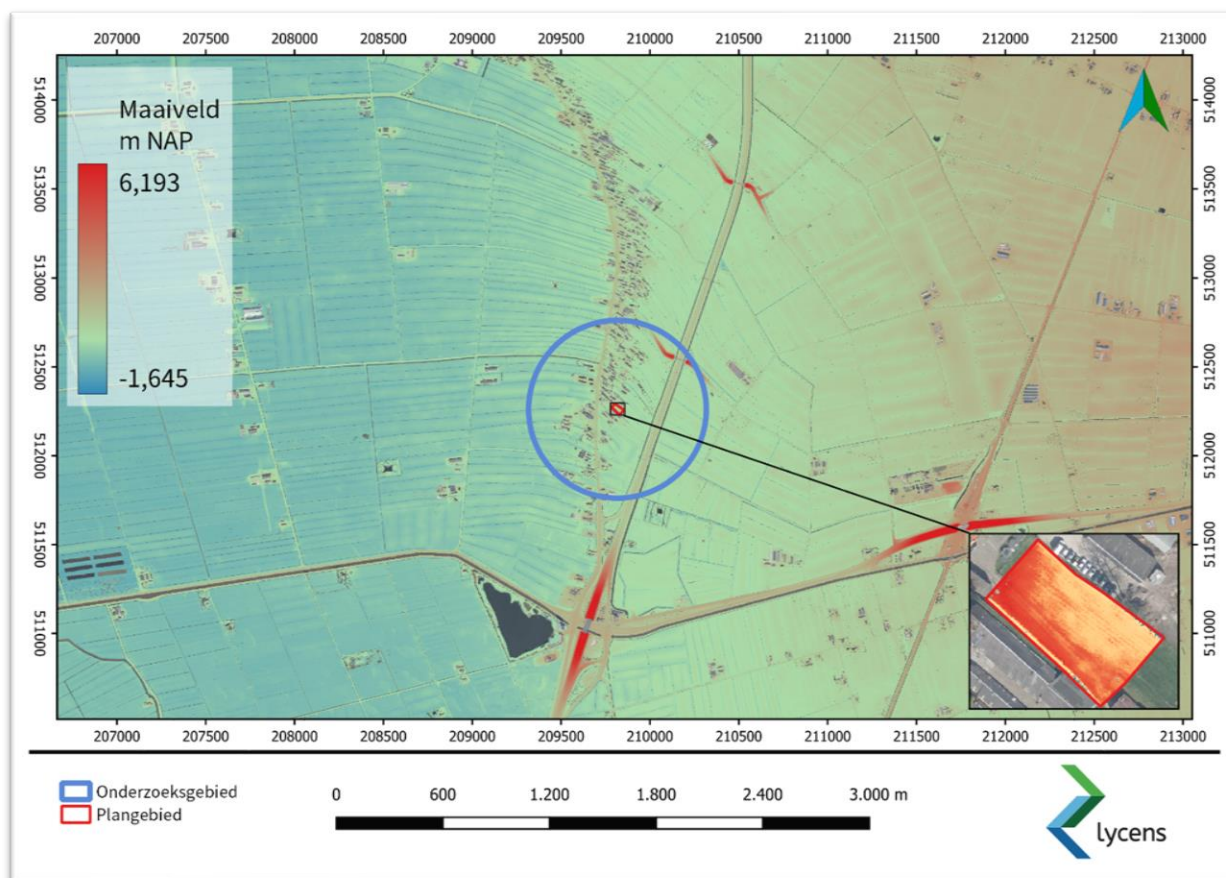
⁶ Bodemkaart van Nederland 2021 <https://zoeken.cultuureerfgoed.nl>

⁷ Vos & de Vries, 2013.

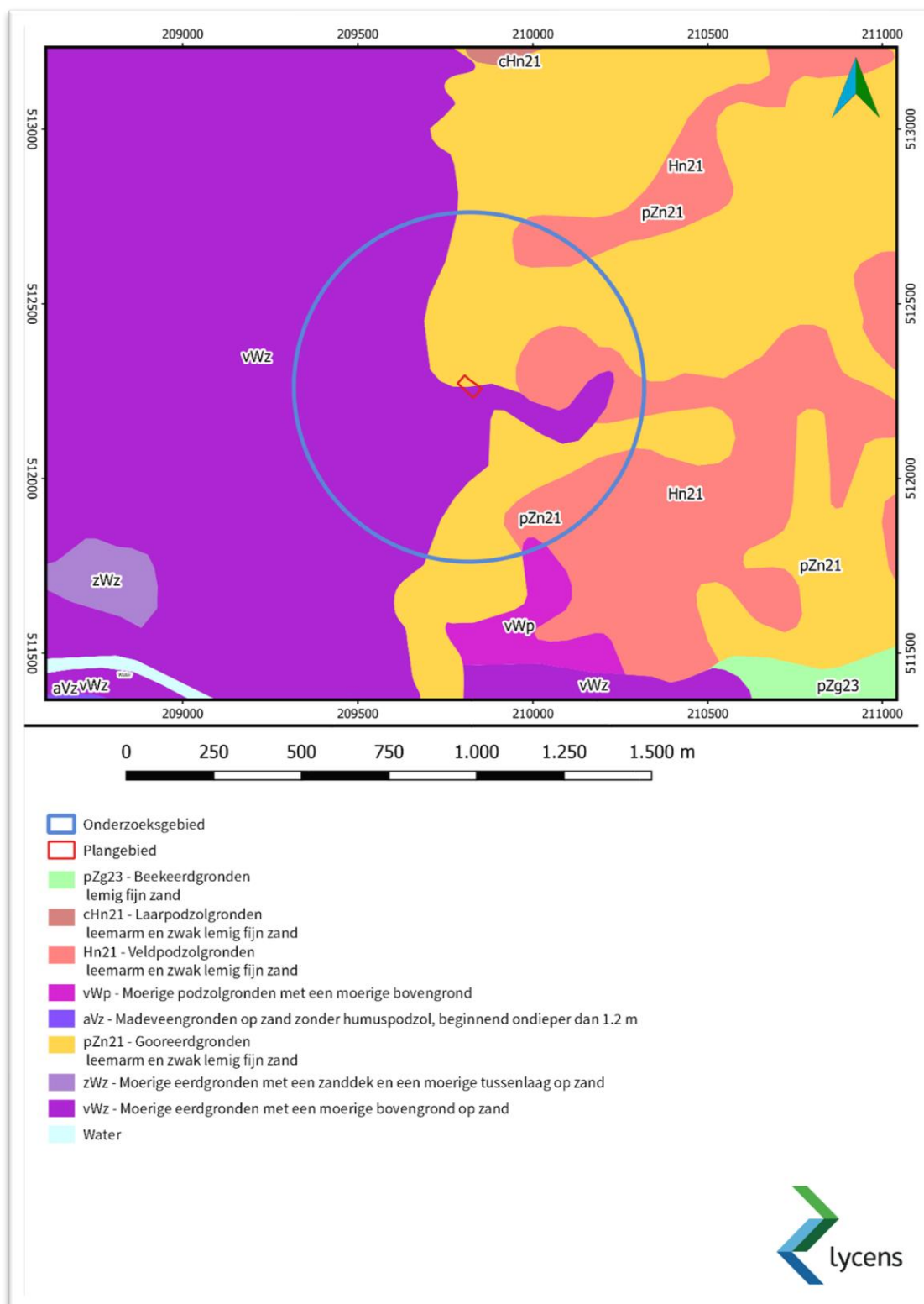
⁸ www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens

Afb. 4. Uitsnede van de geomorfologische kaart met het plangebied en de directe omgeving (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

Afb. 5. Het plangebied en omgeving op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN3, gefilterd; bron: <https://www.ahn.nl>).

Afb. 6. Uitsnede van de bodemkaart met het plangebied en directe omgeving (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

Het plangebied ligt in het Noord-Nederlandse zandgebied op een dekzandvlakte zonder veel hoogteverschillen. Tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien (circa 115.000 tot 11.755 jaar geleden), heerste een koud en droog klimaat en was er weinig vegetatie. Zand kon gemakkelijk door de wind verplaatst en afgezet worden als dekzand. Deze dekzandvlakte is ontstaan doordat aan het einde van de laatste ijstijd de in het voorjaar smeltende sneeuwmassa's dekzand opnam en in de lager gelegen vlaktes weer afzette. Vervolgens vond soms weer wind-verstuiving van het zand plaats. Na het einde van de ijstijd kwam door vernatting van het landschap op grote schaal veenvorming voor in de lage delen. In de gemeente Staphorst breidde het veen zich vanuit het westen uit tot in het plangebied, dat vanaf circa 1500 voor Christus onder het veen verdwijnt. Pas in de late middeleeuwen wordt het gebied weer bewoond door veenontginningen. Het gebied werd geschikt voor landbouw en veeteelt en er ontstonden langgerekte ontginningsdorpen.⁹

2.2. Bekende archeologische waarden

Gemeentelijke beleidskaart

Volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Staphorst ligt het plangebied in een “hoge verwachting voor middeleeuwen en nieuwe tijd bij cultuurhistorisch element of in dorpskern”. (Afb. 2).¹⁰ De verwachtingswaarde is als dubbelbestemming ‘archeologie waarde 3’ in het bestemmingsplan opgenomen. Dat betekent dat ingrepen met een oppervlakte van meer dan 100 m² en een diepte van meer dan 0,5 m beneden maaiveld dienen te worden voorafgegaan door een archeologisch onderzoek.¹¹

Archeologische waarden

Als onderdeel van het bureauonderzoek zijn de AMK (archeologische monumentenkaart) terreinen, archeologische waarnemingen en eerder uitgevoerd onderzoek (onderzoeksmeldingen) in het onderzoeksgebied geïnventariseerd (Afb. 7). De AMK-terreinen, de bekende archeologische waarnemingen en de onderzoeksmeldingen zijn geraadpleegd via ARCHIS¹².

Archeologische monumenten (AMK-terreinen)

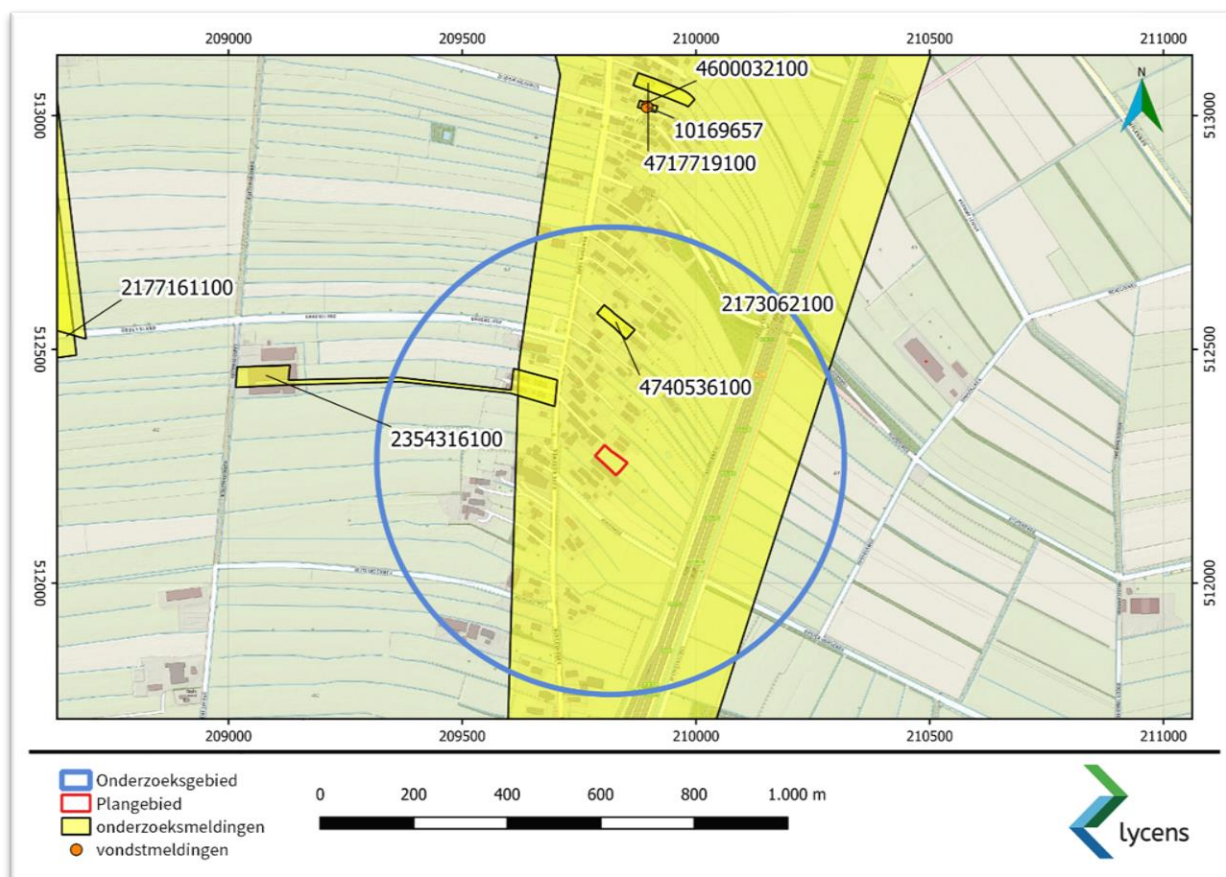
In het plangebied en de directe omgeving ervan zijn geen AMK-terreinen aangewezen.

⁹ Boshoven e.a., 2009

¹⁰ NL.IMRO.0180.2102018004-VS01

¹¹ www.ruimtelijkeplannen.nl

¹² <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

Afb. 7. AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstlocaties (bron: ARCHIS 3).

Onderzoekslocaties en waarnemingen

Binnen het plangebied staat één onderzoeksmelding geregistreerd, binnen het onderzoeksgebied staan nog twee onderzoeksmeldingen geregistreerd. De beschikbare relevante resultaten van de onderzoeken worden in deze paragraaf kort besproken.

Zaakwaarneming 2173062100 betreft een archeologisch bureauonderzoek voor Dienst Landelijk Gebied. Aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande herinrichting van het gebied rondom Rouveen. De bodemverstoring die met deze herinrichting gepaard gaat, kan eventueel aanwezige archeologische waarden verstoren. De onderzoeksgebieden liggen overwegend in een zone met een lage trefkans. Binnen het onderzoeksgebied met de lage trefkans zijn wel waarnemingen bekend. Het gaat daarbij om waarnemingen vanaf het midden-paleolithicum-bronstijd en de (mogelijk) vroege en late middeleeuwen-nieuwe tijd. Vanaf het neolithicum ontstaat veengroei, waardoor het gebied niet meer geschikt is voor bewoning. Geïsoleerde zandopduikingen kunnen nog wel geschikt zijn voor bewoning. Pas vanaf de late middeleeuwen is menselijke aanwezigheid weer aantoonbaar: Zwartsluis en Hasselt groeien als handelsplaatsen. Rouveen en Staphorst ontwikkelen zich als veenontginningsnederzettingen. Door toenemende wateroverlast werden laatstgenoemde woonkernen een aantal malen oostwaarts verplaatst. In de vorige eeuw hebben diverse ruilverkavelingen plaatsgevonden, waarbij het terrein tevens deels is geëgaliseerd. Onder andere de toplaag van de

zandopduiking van Terwee is afgegraven. Waarden uit het mesolithicum tot en met de bronstijd kunnen aanwezig zijn op de oudere rivierduinen in het westelijk deel van het onderzoeksgebied. Tot deze oudere rivierduinen behoren waarschijnlijk – gelet op de waarnemingen van waarden uit het mesolithicum in dit gebied – het gebied rondom Hasselt en mogelijk dat van plangebied Ter Wee. Elders worden geen waarden uit de prehistorie verwacht. Het gebied was weinig aantrekkelijk voor bewoning (geen zandopduikingen, geen vers zoetwater in de nabijheid) in het vroege Holoceen. Vanaf het moment dat veengroei ontstond, was bewoning onmogelijk. Archeologische waarden uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen binnen het onderzoeksgebied zijn niet bekend of zijn niet van onweerlegbare datering of herkomst. Pas vanaf de late middeleeuwen, in de periode van de veenontginningen, wordt het gebied weer interessant voor de mens. De kernlocatie van bewoning sinds de late middeleeuwen is constant voor wat betreft Zwartsluis en Hasselt. Rouveen en Staphorst hebben een patroon van verschuivende bewoning van west naar oost. Voor het overgrote deel van het gebied wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.¹³

Zaakwaarneming 2354316100 betreft een archeologisch booronderzoek uitgevoerd door MUG. De aanleiding tot het onderzoek vormt de bouwplannen voor de onderzochte percelen. Voorafgaand aan het veldwerk heeft Hamaland Advies een bureaustudie verricht. Hierin is aanbevolen een booronderzoek uit te voeren. Uit het booronderzoek aan de Koezenkooiweg blijkt dat in de helft van de boringen de bovengrond van het dekzand is gemengd met restveen. In het dekzand is geen bodemvorming aangetroffen. Vermoedelijk is het terrein altijd te nat geweest voor bodemvormende processen. In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen en ook een duidelijke cultuurlaag ontbreekt. De kans op het aantreffen van een archeologische vindplaats wordt daarom zeer laag ingeschat. Uit de boringen aan de Oude Rijksweg blijkt dat er sprake is van een laag moerige grond. Het aanwezige restveen is door de wisselende grondwaterstanden geoxideerd. In de boring langs de Oude Rijksweg is meer veen aangetroffen. Mogelijk verklaart dit de hogere ligging van de bebouwde percelen. Hier is tijdens de ontginning mogelijk minder of geen veen afgegraven waardoor deze delen nu hoger liggen. In de ondergrond van dekzand is geen bodemvorming waargenomen. Dit kan er op wijzen dat het terrein altijd te nat is geweest als vestigingsplaats voor de mens. De trefkans op archeologische resten wordt daarom zeer laag ingeschat. Gezien het ontbreken van een cultuurlaag en bodemvorming in combinatie met een deels vergraven top van het dekzand wordt aanbevolen voor zowel de locatie Koezenkooiweg, als de locatie Oude Rijksweg geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren.¹⁴

Zaakwaarneming 4740536100 betreft een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd in verband met de ruimtelijke procedure rondom de sloop en nieuwbouw van een woning. Voor resten uit de periode mesolithicum-neolithicum geldt op basis van het hier uitgevoerde onderzoek en ervaringen uit eerder onderzoek in dit gebied een lage verwachting. Resten uit de periode bronstijd – late middeleeuwen worden niet verwacht. Het plangebied was gedurende deze periode bedekt met veen en te drassig voor menselijke bewoning. Op basis van het bureauonderzoek is het aannemelijk dat het plangebied resten uit de nieuwe tijd bevat, samenhangend met de nabije bebouwing en de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Het plangebied zelf is tot circa 1924 onbebouwd gebleven; de huidige woning is in dat jaar gebouwd. Naderhand zijn nog enkele bijgebouwen gerealiseerd. Vermoedelijk zijn in opgebrachte lagen en verstoorde lagen in het plangebied resten

¹³ Brouwer 2007

¹⁴ Roller, de 2012

uit de 18e /19e eeuw aan te treffen en ook kunnen nog sporen van erfinrichting worden aangetroffen. Vanuit archeologisch perspectief zijn deze niet relevant (verstoorde context) en ook niet zeldzaam of behoudenswaardig.¹⁵

Tabel 2 Onderzoeksmeldingen (bron: ARCHIS3)

zaakidentificatie	toponiem	uitvoerder	meldingsdatum	type onderzoek
2173062100	Rouveen	Arcadis	16-10-2007	BO
2354316100	Koezenkooiweg	MUG Ingenieursbureau BV	10-01-2012	IVO-O booronderzoek
4740536100	Oude Rijksweg 683	Laagland Archeologie BV	02-10-2019	BO

Er zijn geen vondstmeldingen bekend uit het plangebied. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen vondstmeldingen gedaan.

Zaakwaarneming 4600032100 betreft een vondstmelding ten noorden van het onderzoeksgebied (Afb. 7). Tijdens het veldwerk, in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek, zijn twee verkavelingsloten aangetroffen met vondstmateriaal uit de 18e/19e eeuw. Deze resten moeten worden gezien als bewoningsafval. De verkavelingsslootjes en daarin aangetroffen materiaal vertegenwoordigen geen bijzondere archeologische waarde.

2.3. Archeologie

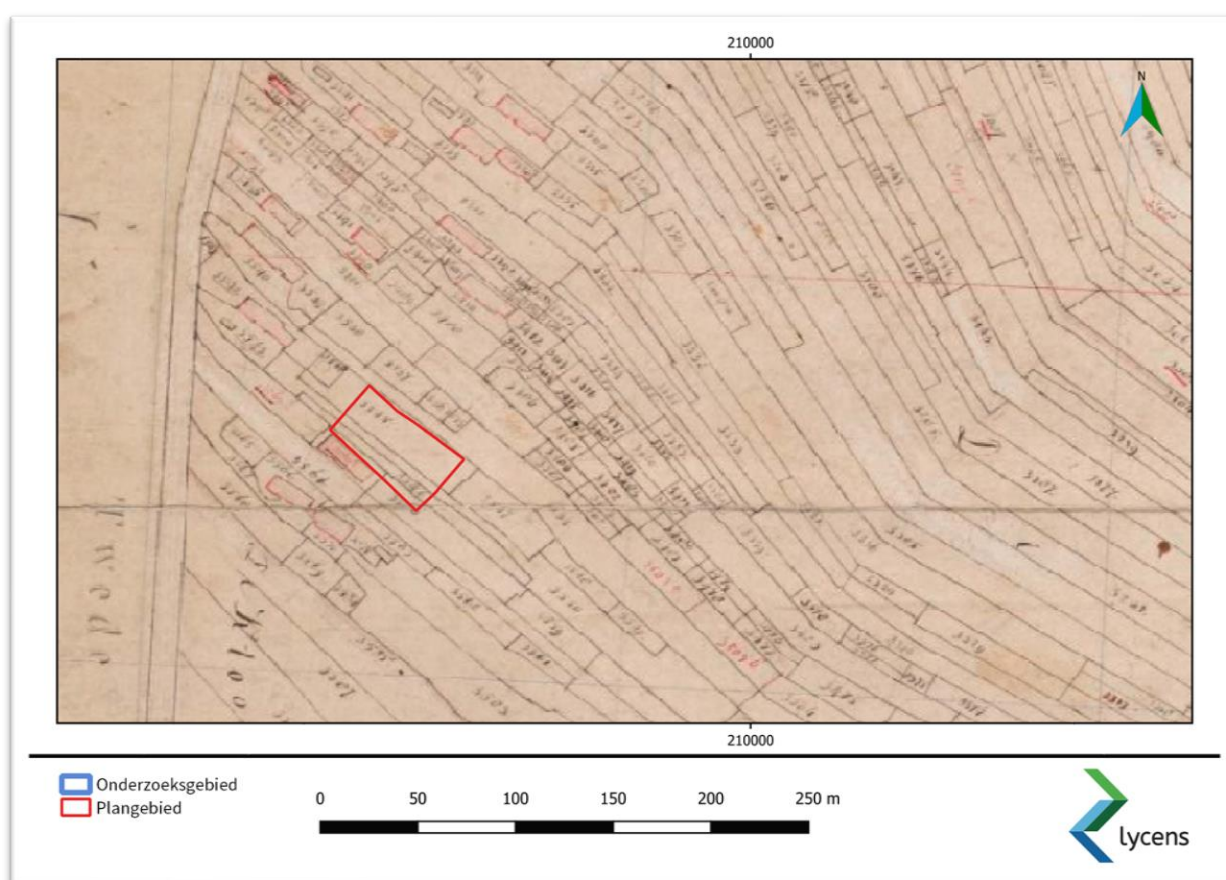
Zoals uit de beschrijving van de landschappelijke ontwikkeling duidelijk is geworden ligt het plangebied in een dekzandvlakte. Bewoning is hier mogelijk vanaf het midden paleolithicum op de hogere delen in het landschap zoals zandruggen, -duinen en -kopjes, indien deze aanwezig zijn. Vanaf het neolithicum raakt het gebied overdekt met veen waardoor het gebied niet meer geschikt is voor bewoning. Vanaf de late middeleeuwen wordt het gebied ontgonnen en is bewoning weer mogelijk. Rouveen, met daarbinnen het plangebied ontwikkelt zich in deze periode als veenontginningsnederzetting. In de omgeving van het plangebied zijn weinig archeologische vondsten geregistreerd en de op korte afstand van het plangebied uitgevoerde onderzoeken hebben tot nu toe geen archeologische resultaten opgeleverd.

2.4. Historische waarden / bouwhistorisch onderzoek

Het plangebied is gesitueerd aan een ontginningslint van waaruit het veengebied is ontgonnen. Op de kadastrale kaart uit 1811 – 1832 is het plangebied onbebouwd (Afb. 8). Het terrein is op de OAT (Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel) aangeduid als bouwland (perceel 3545) en hakhout (3546). Ten zuiden is de bijbehorende woning en erf gesitueerd. De Oude Rijksweg werd in deze periode aangeduid als Statenleidend. De naam hangt samen met de ontginningsgeschiedenis: bij de ontginning van dit veengebied werden vanaf een

¹⁵ Brouwer 2020

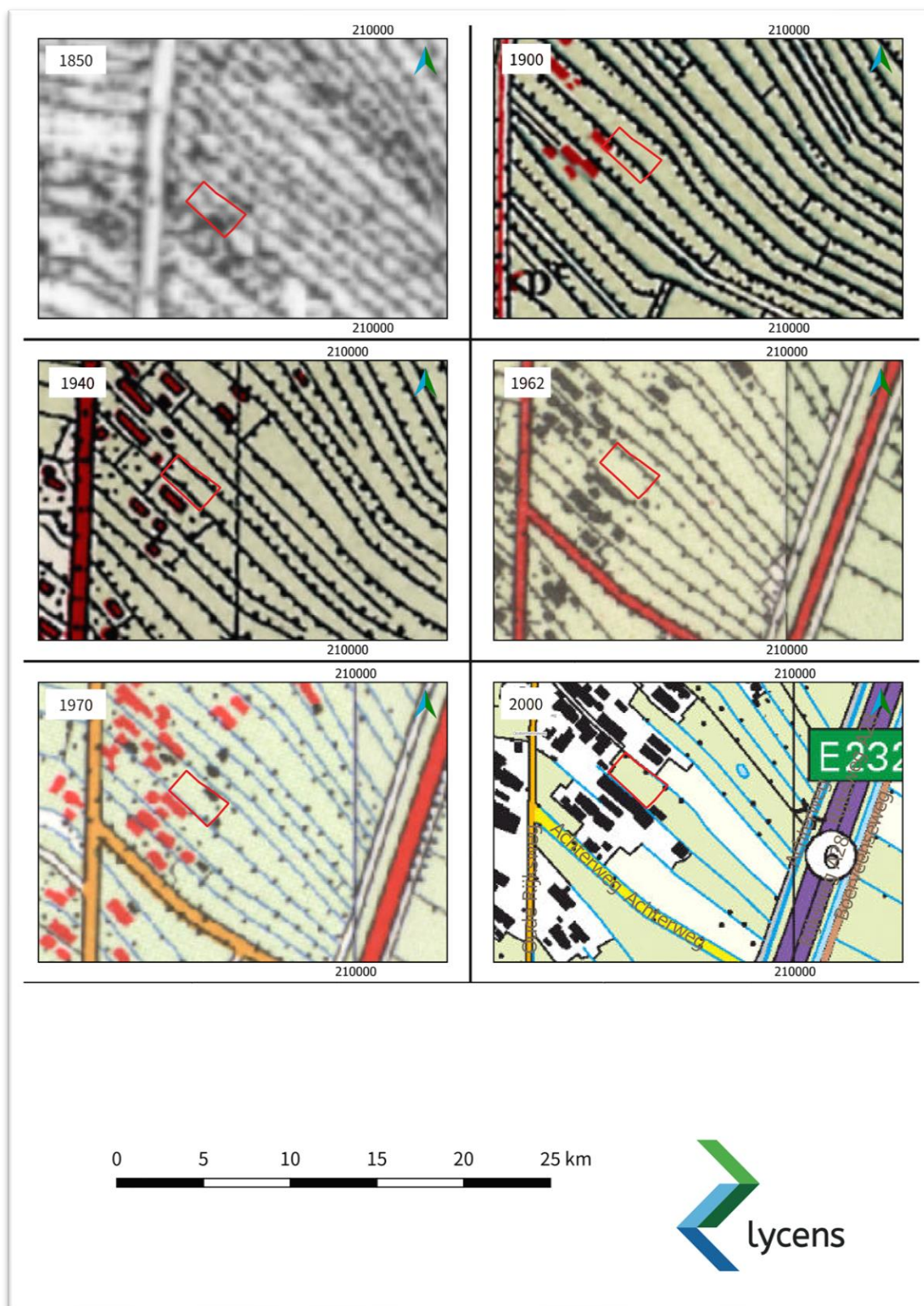
ontginningsbasis sloten gegraven, haaks op deze ontginningsbasis. Dit bevorderde de afwatering, waardoor het veen droger werd. Aan het einde van het ontgonnen blok werd collectief een leidijk aangelegd, waarmee werd voorkomen dat het water uit het hoger gelegen, nog onontgonnen veen in het ontgonnen deel zou wegvloeien. Wanneer de ontginning de leidijk was genaderd, werd verderop in het veen een nieuwe leidijk aangelegd. De oude werd doorgraven of werd in gebruik genomen als nieuwe ontginningsas. Het huidige Staphorst en Rouveen liggen beide op een voormalige leidijk. Op deze wijze heeft Rouveen zich tenminste drie keer verplaatst.¹⁶

Afb. 8. Het plangebied op de kadastrale minuut 1811-1832. (bron: <http://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

Ook op de topografische kaarten is het plangebied altijd onbebouwd en in gebruik als grasland (Afb. 9)

¹⁶ Brouwer 2020

Afb. 9. Het plangebied op de topografische kaart uit ca. 1850 - 2000 (bron: <https://www.topotijdreis.nl>)

2.5. Bekende verstoringen

Binnen het plangebied zijn geen saneringen of ondergrondse olietanks, benzinepompinstallaties en dergelijke bekend waardoor archeologische resten mogelijk verloren zijn gegaan. Het plangebied lijkt altijd in gebruik te zijn geweest als bouwland.¹⁷

2.6. Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Staphorst ligt het plangebied in een “hoge verwachting voor middeleeuwen en nieuwe tijd bij cultuurhistorisch element of in dorpskern”. Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een middelhoge archeologische verwachting geldt voor de periode midden paleolithicum – neolithicum. In het plangebied ligt dekzand afgedekt door veen. Het bewoningslint waarop Rouveen is gesitueerd, ligt landschappelijk wat hoger dan de omgeving. Het betreft hier een dekzandrug. Hier kunnen eventueel nog resten worden verwacht indien de bodem intact is. Door veenontginning of meer recente bodembewerking is de bodem mogelijk verstoord. Voor het plangebied geldt dan ook een middelhoge verwachting. Eventuele nederzettingen uit de steentijd hebben een omvang van 50 – 200 m² (kleine variant) of 200 – 1000 m² (middelgrote variant). Deze resten liggen in de top van de natuurlijke ondergrond, onder een vergraven veenpakket en/of een ophogingslaag. De natuurlijke bodem wordt hier gevormd door dekzand waarin zich mogelijk een podzol heeft ontwikkeld op de hogere, goed ontwaterde delen. Eventuele resten bestaan uit vuursteenstrooiingen. Daarnaast kunnen grondsporen worden verwacht. Het gaat daarbij overwegend om paalkuilen, greppels en afvalkuilen en dergelijke. Deze bevinden zich in de top van de Pleistocene ondergrond en kunnen zich tot op grote diepte uitstrekken.

Op basis van het bureauonderzoek geldt een lage verwachting voor de periode bronstijd – vroege middeleeuwen. Het gebied is in deze periode afgedekt door veen en daardoor waarschijnlijk te nat voor bewoning.

Voor de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd geldt een middelhoge verwachting voor nederzettingsresten. De ondergrond bestaat uit dekzand. Het oorspronkelijke veenpakket verdwijnt grotendeels in deze periode. Vergraven restanten in de vorm van een moerige laag of een eerddek kunnen nog reesteren. Het bewoningslint waarop Rouveen is gebouwd, ligt landschappelijk wat hoger dan de omgeving. De zandrug was voldoende ontwaterd om bodemvorming mogelijk te maken. De natuurlijke zandrug vormde daarnaast de basis voor de ontginning van het omliggende gebied vanaf de late middeleeuwen. Op oude kaarten vanaf 1832 is in het plangebied geen bebouwing vastgesteld in het plangebied. Wel kwam bebouwing voor in de aangrenzende percelen. In hoeverre het plangebied bewoning kende tussen 1641 en 1832 is niet bekend. In het plangebied zijn waarschijnlijk resten van verkavelingsslootjes te vinden. Mogelijk zijn ook sporen van erfinrichting uit de late middeleeuwen - nieuwe tijd aanwezig (waterput, beerput, afvalkuilen, bijgebouwtjes en dergelijke).

De archeologische verwachting dient te worden getoetst door middel van het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek (verkenkende fase). Hierbij worden 6 boringen per hectare gezet. Het is niet exact bekend hoe

¹⁷ <https://overijssel.omgevingsrapportage.nl>

reliëfrijk de top van de pleistocene afzettingen is, en of er koppen of ruggen binnen het plangebied voorkomen en in hoeverre de bodem nog intact is. Dit dient door middel van booronderzoek te worden vastgesteld.

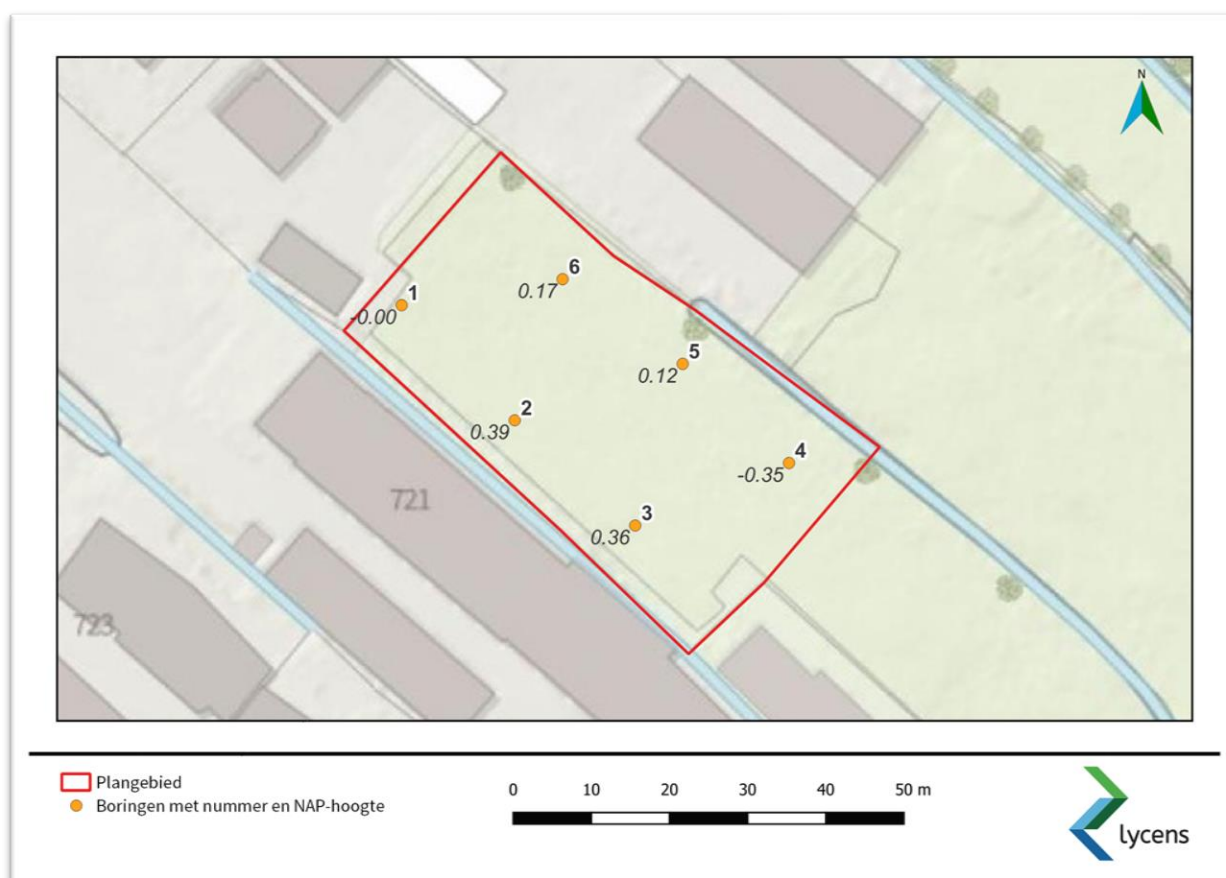
3. Resultaten veldonderzoek

3.1. Beschrijving onderzoeksmethode

- Boormateriaal: Edelman Ø 7 cm.
- Waarnemingsmethode: Blote oog.
- Boordichtheid: 6 boringen, in een grid van 20x20 m.
- Coördinaten boorpunten en NAP-hoogte: Ingemeten met GPS (nauwkeurigheid 1 - 3 cm).
- Beschrijving conform ASB 5.2 en NEN 5104 (zie bijlage 1).
- Documentatie van de beschrijving digitaal (zie bijlage 1).

Conform het advies in paragraaf 2.8 en de gemeentelijke richtlijnen zijn op 7 oktober 2022 in het plangebied 6 boringen gezet met een maximale diepte van 1,3 m beneden maaiveld.

De positie en maaiveldhoogtes van de boringen zijn ingemeten met behulp van GPS (nauwkeurigheid 1 cm). De boringen zijn beschreven conform de NEN 5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB 2.0). De boringen zijn digitaal beschreven (zie bijlage 1).

Afb. 10. Resultaten van het booronderzoek. (bron achtergrondkaart: PDOK)

3.2. Beschrijving onderzoeksresultaten

De bodem in het plangebied bestaat over het algemeen uit matig fijn zand met afgeronde zandkorrels en gelijkmatig gesorteerd. Het betreft hier dekzand. In de top van het dekzand is een matig fijne matig humeuze donkergrijsbruin zandlaag waargenomen. De laag bevat recente puinresten in boringen 1 en 2. De laag is 0,2 tot 0,55 m dik en kan geïnterpreteerd worden als bouwvoor in de top van het dekzand. Onder de bouwvoor is het dekzand verstoord. In boring 1 is een verstoorde laag aanwezig tot een diepte van 1 m beneden maaiveld, waarschijnlijk is hier een slootje of greppel gedempt. In boringen 2 en 4 is onder de bouwvoor een rommelige zandlaag aanwezig die scherp overgaat op het gele dekzand. In boring 3 is onder de bouwvoor een leemlaagje aanwezig met een dikte van 0,1 m. In boring 5 is de bouwvoor relatief dun, slechts 0,2 m dik, en ontbreekt de verstoorde laag. Boring 6 heeft een afwijkend profiel. Onder de 0,4 m dikke bouwvoor ligt een zandlaag met veenresten tot 0,7 m beneden maaiveld. Hieronder is een 0,2 m dikke amorfe veenlaagje aangetroffen. De bodem is hier intact en afgedekt door veen. In het dekzand is geen podzolbodem met een E- tot en met C-horizont waargenomen. Een podzolbodem is een indicatie voor de aanwezigheid van een hogere en drogere locatie. De afwezigheid van een podzolbodem doet vermoeden dat in het plangebied geen bewoning mogelijk was in de periode midden- paleolithicum – neolithicum. Daarnaast is de top van het dekzand verstoord tot 0,2 – 1 m -mv hierdoor is de verwachting op het aantreffen van resten uit latere perioden eveneens laag ingeschat.

4. Conclusie en aanbevelingen

4.1. Conclusies

Het plangebied ligt in een dekzandvlakte. Bewoning is hier mogelijk vanaf het midden paleolithicum op de hogere delen in het landschap zoals zandruggen, -duinen en -kopjes, indien deze aanwezig zijn. Vanaf het neolithicum raakt het gebied overdekt met veen waardoor het gebied niet meer geschikt is voor bewoning. Het gebied wordt weer ontgonnen vanaf de late middeleeuwen en geschikt gemaakt voor bewoning. Rouveen ontwikkelt zich in deze periode als veenontginningsnederzetting. In de omgeving van het plangebied zijn weinig archeologische vondsten geregistreerd en de op korte afstand van het plangebied uitgevoerde onderzoeken hebben tot nu toe geen archeologische resultaten opgeleverd.

4.2. Beantwoording onderzoeksvragen

Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?

Uitgaande van de bij het bureauonderzoek gebruikte bronnen bestaat de laagopvolging binnen het plangebied uit dekzand met daarboven mogelijk een restant van een veenlaag. Er zijn geen grote verstoringen bekend in het plangebied. Op basis van het verkennend booronderzoek kan geconcludeerd worden dat de bodemopbouw in het plangebied bestaat uit dekzand met in de top een verstoorde laag en een bouwvoor. Alleen in boring 6 is nog een restant van een veenlaag aangetroffen. Het dekzand is hier intact

Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten?

Op basis van het bureauonderzoek geldt in het plangebied een verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit het laat-paleolithicum tot het neolithicum en vanaf de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats aangetroffen. De bodem is over het algemeen verstoord tot in het dekzand en tijdens het veldonderzoek is geen bodemvorming waargenomen wat zou kunnen duiden op een hoge en droge locatie.

Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten?

De kans dat tijdens de uitvoering van de plannen archeologische resten worden verstoord is klein.

4.3. Selectieadvies

Op basis van de resultaten van het hier gerapporteerde onderzoek wordt geadviseerd het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ingreep. Ook in een vrijgegeven plangebied bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Over de bevindingen en aanbevelingen uit dit onderzoek dient contact opgenomen te worden met de bevoegde overheid, in dit geval de gemeente Staphorst.

Literatuur

- > Bosch, J.H.A., 2008: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2.* (Deltares-rapport | 2008-U-R0881/A.) Deltares, Utrecht.
- > Boshoven, E.H., A. Buesink, H.M.M. Geerts, M. Tump en J.M.J. Willems, 2009. *Gemeente Staphorst. Een archeologische inventarisatie, verwachtings- en beleidskaart.* (BAAC rapport V-08.0486). BAAC bv, Deventer.
- > Brouwer, E.W., 2007: *Archeologisch Bureauonderzoek Restbestek Rouveen.* Arcadis rapport 110302/NA7/0B0/001539.
- > Brouwer, E., 2020: *Archeologisch bureauonderzoek Oude Rijksweg 683 te Rouveen, gemeente Staphorst (OV).* Laagland Archeologie Rapport 351
- > Roller, de, G.J., 2012: *Archeologisch booronderzoek Koezenkooiweg- Oude Rijksweg te Rouveen, gemeente Staphorst (OV).* MUG-publicaties 212-16
- > Vos, P.L. & S. de Vries, 2013: *2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0).* Deltares, Utrecht.

Geraadpleegde websites

webadres	laatst bezocht op
> https://www.kadaster.nl	29-9-2022
> https://www.archisarchief.cultureelerfgoed.nl	29-9-2022
> http://www.bodemloket.nl	29-9-2022
> https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens	29-9-2022
> https://www.google.com/intl/nl/earth/	29-9-2022
> https://www.zoeken.cultureelerfgoed.nl	29-9-2022
> http://www.ahn.nl	29-9-2022
> http://www.pdok.nl	29-9-2022
> http://www.topotijdreis.nl	29-9-2022

Lijst van afbeeldingen

Afb. 1.	Ligging plangebied (bron PDOK).....	9
Afb. 2.	Uitsnede van de beleidsadvieskaart van de gemeente Staphorst (bron: Boshoven 2011).....	10
Afb. 3.	Invulling Open Plek (bron achtergrondkaart: Vestus bouwadvies).....	11
Afb. 4.	Uitsnede van de geomorfologische kaart met het plangebied en de directe omgeving (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	14
Afb. 5.	Het plangebied en omgeving op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN#, gefilterd/ruw; bron: https://www.ahn.nl).....	15
Afb. 6.	Uitsnede van de bodemkaart met het plangebied en directe omgeving (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	16
Afb. 7.	AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstlocaties (bron: ARCHIS 3).....	18
Afb. 8.	Het plangebied op de kadastrale minuut 1811-1832. (bron: http://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	21
Afb. 9.	Het plangebied op de topografische kaart uit ca. 1850 - 2000 (bron: https://www.topotijdreis.nl).....	22
Afb. 10.	Resultaten van het booronderzoek. (bron achtergrondkaart: PDOK).....	25

Lijst van tabellen

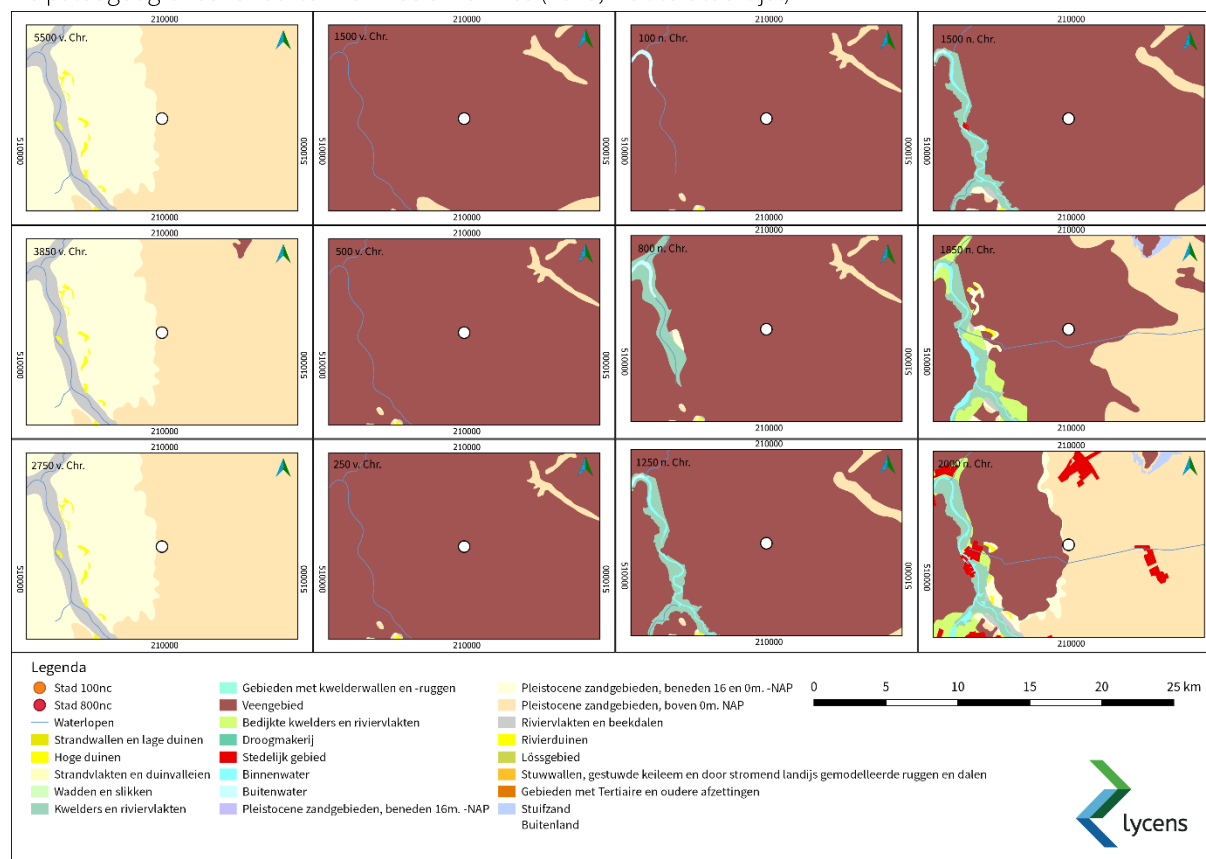
Tabel 1 Aardwetenschappelijke gegevens	13
Tabel 2 Onderzoeksmeldingen (bron: ARCHIS3)	20

Lijst van bijlagen

Bijlage 1	Paleogeografische kaart	30
Bijlage 2	Boorbeschrijvingen	31

Bijlage 1 Paleogeografische kaart

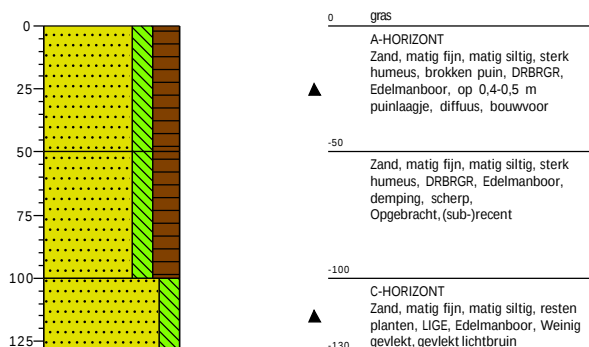
De paleogeografische kaarten van Vos & De Vries (2013; zie literatuurlijst)

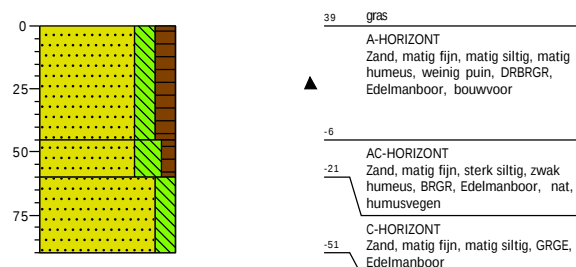

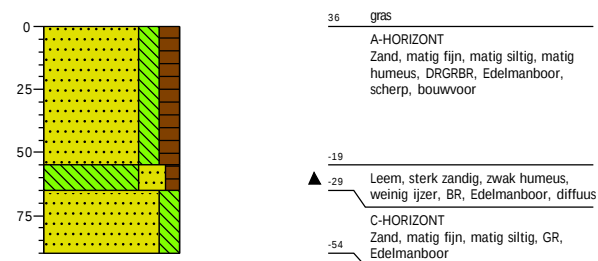
Bijlage 2

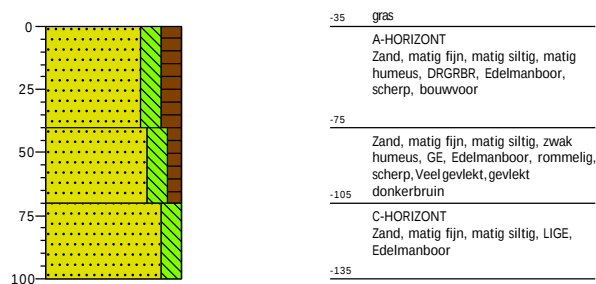
Boorbeschrijvingen

Boring:1
 Referentievlak: N.A.P.
 Maaiveldhoogte: -0.001

 X: 209792,10
 Y: 512275,85
Boring:2
 Referentievlak: N.A.P.
 Maaiveldhoogte: 0.3918

 X: 209806,57
 Y: 512261,13
Boring:3
 Referentievlak: N.A.P.
 Maaiveldhoogte: 0.3556

 X: 209821,99
 Y: 512247,65
Boring:4
 Referentievlak: N.A.P.
 Maaiveldhoogte: -0.3532

 X: 209841,67
 Y: 512255,66

Projectcode: 2022-0560E

Projectnaam: Oude Rijksweg, Staphorst

Boormeester: L. Soetens

Projectleider: Adriana Bakker

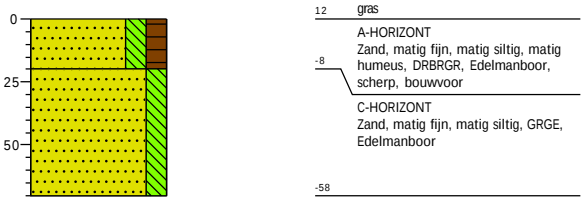
Schaal: 1: 30

Boring:5

Referentievlak: N.A.P.
Maaiveldhoogte: 0.1229

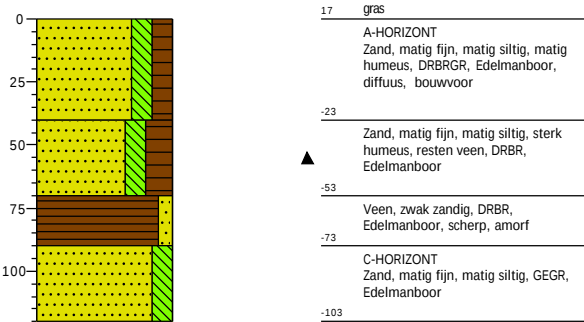
X: 209828,06
Y: 512268,34

Boring:6

Referentievlak: N.A.P.
Maaiveldhoogte: 0.1691

X: 209812,69
Y: 512279,19

Projectcode: 2022-0560E

Projectnaam: Oude Rijksweg, Staphorst

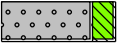
Boormeester: L. Soetens

Projectleider: Adriana Bakker

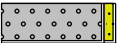
Schaal: 1: 30

Legenda (conform NEN 5104)

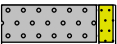
grind

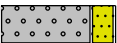
Grind, siltig

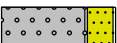
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

zand

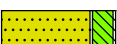
Zand, kleiig

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

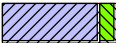

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

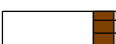
overige toevoegingen

zwak humeus

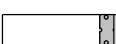
matig humeus

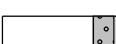
sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

geen geur

zwakke geur

matige geur

sterke geur

uiterste geur

olie

geen olie-water reactie

zwakke olie-water reactie

matige olie-water reactie

sterke olie-water reactie

uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

>0

>1

>10

>100

>1000

>10000

monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

volumering

overig

bijzonder bestanddeel

Gemiddeld hoogste grondwaterstand

grondwaterstand

Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water